

Asia Elintarvikkeiden irtokuljetus

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralta on pyydetty lausuntoa elintarvikesäädösten soveltamisesta jauhemaisten ja nestemäisten elintarvikkeiden säiliökuljetuksissa. Eviraa on pyydetty vahvistamaan tulkintaa siitä, että säiliöillä ei saa kuljettaa mitään muuta kuin elintarvikkeita ja että tämä tulkinta koskee kaikkia alan toimijoita, jotka kuljettavat elintarvikkeita irtokuljetuksina Suomessa.

Lainsäädäntöä

Euroopan Unionin ja kansallisen lainsäädännön periaatteena on varmistaa, että elintarvikkeiden käsittely tapahtuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa niin, että lopullinen tuote ei vaaranna kuluttajan terveyttä eikä elintarvikkeiden laadulliset ominaisuudet heikenny.

Elintarvike on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen (EY) N:o 178/2002 artiklassa 2 ja vaatimukset elintarvikkeen turvallisuudesta on esitetty artiklassa 14. Elintarvikkeella tarkoitetaan mitä tahansa ainetta tai tuotetta, jalostettua, osittain jalostettua tai jalostamatonta, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan kohtuudelle olettaa tulevan ihmisten nautittavaksi. Elintarviketta ei pidetä turvallisena, jos se on terveydelle haitallinen tai ihmisravinnoksi soveltumaton jonkin biologisen, kemiallisen tai fysikaalisen tekijän vuoksi.

Kuljetussäiliöiden, purkulaitteiden ja tiivisteiden pintamateriaalin tulee täyttää elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuville materiaaleille asetetut vaatimukset Euroopan yhteisön asetuksen (EY) N:o 1935/2004 mukaisesti. Asetuksen periaate on, että elintarvikkeiden kanssa suoraan tai välillisesti kosketukseen joutuvien materiaalien on oltava riittävän inerttejä, jotta materiaalista ei pääse siirtymään aineita elintarvikkeeseen sellaisia määrinä, jotka voivat vaarantaa ihmisten terveyden, aiheuttaa sopimattomia muutoksia elintarvikkeen koostumuksessa tai heikentää elintarvikkeen aistinvaraisia ominaisuuksia.

Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 mukaan (Liite II, IV Luku, kohta 4) irtotavarana nestemäisessä, rakeisessa tai jauhemaisessa muodossa olevat elintarvikkeet on kuljetettava kuljetussäiliöissä tai –tankeissa, jotka on varattu elintarvikkeiden kuljetukseen. Kuljetussäiliöissä on oltava merkintä ”ainoastaan elintarvikkeille”. Säiliöitä saa käyttää ainoastaan elintarvikkeiden kuljetukseen, jos muiden tuotteiden kuljetus johtaa elintarvikkeiden saastumiseen. Elintarvikkeiden kuljetussäiliöt on suunniteltava ja rakennettava siten, että ne voidaan asianmukaisesti puhdistaa ja/tai desinfioida ((EY) N:o 852/2004 Liite II, IV Luku, kohta 1).

Vaatimuksia on tarkennettu kansallisella, elintarvikelain 23/2006 nojalla annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta 28/2009. Asetuksen 20 §:n mukaan kuljetusastioita, joissa kuljetetaan pakkaamattomia nestemäisiä, rakeisia tai jauhomaisia elintarvikkeita, saa käyttää vain elintarvikkeiden kuljettamiseen ja ne on tarvittaessa merkittävä ”Vain elintarvikkeille/Endast för livsmedel” tai muulla vastaavalla tavalla, josta ilmenee astioiden käyttötarkoitus. Poikkeuksia asetuksessa on annettu nestemäisten öljyjen ja rasvojen merikuljetuksille sekä raakasokerin merikuljetuksille (asetuksen liitteet 1 ja 2).

Elintarvikekuljetukset

Elintarvikkeiden kuljetustoiminnan tulee olla toimivaltaisen elintarvikevalvontaviranomaisen hyväksymä, joko omana toimintanaan tai osana toisen elintarvikehuoneiston toimintaa.

Elintarvikkeiden kuljettamiseen käytetyllä irtokuljetuskalustolla saa kuljettaa vain elintarvikkeita. Lisäksi rakeisten ja jauhemaisten elintarvikkeiden kuljetussäiliöiden materiaali ja tekninen rakenne harvoin soveltuu nestemäisten elintarvikkeiden kuljettamiseen. Hyväksyntä sisältää omavalvontasuunnitelman hyväksymisen ja kuljetuskaluston tarkastamisen tarvittavalla otannalla. Kuljetustoimintaan kohdistuu myös suunnitelmallisia tarkastuksia.

Kuljetusalan toimija vastaa siitä, että elintarvikkeet kuljetetaan asianmukaisella kalustolla, jonka kunto ja puhtaus vastaavat vaatimuksia. Säiliöiden materiaalin ja teknisen rakenteen soveltuvuus tarkoitettuun käyttöön tulee huomioida kuljetustoiminnassa. Myös toimivaltaisen elintarvikevalvontaviranomaisen tulee huomioida asia hyväksyessään kuljetustoiminnan elintarvikehuoneistoksi. Viranomaisen voi hyväksymispäätöksessään rajata, mitä kuljetusvälineillä saa kuljettaa, jos rajaaminen on elintarvikkeiden turvallisuuden takia tarpeen.

Toimijan on tarvittaessa osoitettava säiliön soveltuvuus elintarvikkeiden kuljetukseen. Toimijan on annettava valvontaviranomaiselle tiedot säiliön aiemmasta käytöstä ja säiliölle tehdyistä korjaus- ja/tai puhdistustoimenpiteistä. Jos elintarvikehuoneistohyväksynnän piiriin kuuluvalla säiliöllä kuljetetaan jotain muuta kuin elintarvikkeita, voidaan katsoa, että kyseinen säiliö ei jatkossa kuulu hyväksytyyn kuljetustoiminnan piiriin.

Elintarvikelainsäädännössä elintarvikkeisiin rinnastetaan elintarvikkeiden valmistuksessa käytettävät lisäaineet ja aromiaineet. Vaikka kyseiset aineet kuuluvat elintarvikeketjuun, ne voivat olla konsentroituna valmisteina myrkyllisiä ja niiden kuljettamista elintarvikkeiden irtokuljetussäiliöissä tulee tarkkaan harkita. Vain sellaisia kuljetusvälineitä, joiden rakenteet ja materiaali ovat toimintaan sopivia ja tehokas puhdistaminen mahdollista, voidaan käyttää kyseiseen toimintaan.

Vastaavanlaisia elintarvikekuljetuksiin rinnastettavia kuljetuksia ovat elintarvikkeiden käsittelyprosesseissa syntyvien muiden turvallisten tuotteiden kuin elintarvikkeiden kuljetukset. Tällaisia rinnastettavia tuotteita ovat esimerkiksi sokerin puhdistuksessa syntyvä melassi, ei-elintarvikkeeksi tuotettu tärkkelys tai maidosta valmistettu teollisuuden käyttöön tarkoitettu tekninen kaseiini. Tällaisten rinnastettavienkin tuotteiden kuljettaminen tulee huomioida kuljetustoiminnan elintarvikehuoneistohyväksynnässä.

Yhteenveto Elintarvikekuljetustoimintaan kuuluvat säiliöt on tarkoitettu vain elintarvikkeiden kuljettamiseen. Elintarvikkeiden kuljetustoimintaa harjoittavien kuljetusalan toimijoiden on noudatettava Euroopan Unionin ja kansallisen lainsäädännön vaatimuksia. Kuljetuksesta ei saa aiheutua elintarvikkeelle hygieenistä vaaraa. Kuljetusalan toimija on vastuussa siitä, että elintarvikkeet kuljetetaan asianmukaisella kalustolla, jonka säiliöiden rakenteet ja materiaali soveltuvat kyseisten elintarvikkeiden kuljettamiseen, sekä jonka riittävästä puhdistamisesta huolehditaan.

Sovellettavat säädökset

Yleinen elintarvikeasetus EPNAs (EY) N:o 178/2002

Asetus elintarvikehygieniasta EPNAs (EY) N:o 852/2004

Valvonta-asetus EPNAs (EY) N:o 882/2004

Asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista EPNAs (EY) N:o 1935/2004

Elintarvikelaki 23/2006

Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 321/2006

MMM:n asetus eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta 28/2009